

Hørings svar fra Dysleksi Norge

”Å høre til – virkemidler for et trygt psykososialt skolemiljø”

22. juni 2015

Mobbing er et samfunnsproblem og et folkehelseproblem. Dysleksi Norge stiller seg grunnleggende positiv til Djupedalsutvalgets arbeid som er svært grundig og omfattende. Utvalget ser bredt på forhold rundt det psykososiale miljø og inkluderer også isolasjon, ensomhet og indirekte mobbing. Det er positivt at utvalget viser til brudd på grunnleggende menneskerettigheter. Å innføre sanksjonsmuligheter, også ved unnløstelse, er svært viktig i mobbesaker. En skjerpet aktivitetsplikt bl.a. gjennom at skoleeier pålegges et særskilt strengt ansvar for å gripe inn, også ved mistanke om mobbing er viktig. Dette må gjelde uansett om det er medelever eller voksne som mobber, trakasserer eller diskriminerer, men også ved isolasjon og ensomhet.

Dysleksi Norge er imidlertid bekymret for noen av forslagene som fremmes. Dysleksi Norge mener:

1. En styrking av PPT er viktig og riktig, men må ikke gå på bekostning av Statped's samlede ressurser.
2. Å fjerne muligheten til å fatte enkeltvedtak i kap 9a-saker vil være bekymringsfullt.
3. Det er usikkert om Barneombudet er riktig som første instans og at dette bør utredes bedre og at flere modeller bør vurderes.
4. Vi er enig i at elvenes rettssikkerhet må styrkes og mener at et evt. nytt ombud sitt mandat må være utvidet til å også gjelde andre brudd på Opplæringsloven, herunder tilpasset opplæring og spesialundervisning.
5. Det er nødvendig med mer kunnskap om elever med dysleksi, dyskalkuli og SSV (spesifikke språkvansker) sitt psykososiale miljø.

Fagstillinger i Statped og PPT

Dysleksi Norge er enig i at en opprusting av PPT er et fornuftig virkemiddel. PPT skal besitte kunnskap om den enkelte elev sine særlige utfordringer. Vi er imidlertid uenige i at denne styrkingen skal gå på bekostning av Statped. Vi trenger også et sterkt Statped for å ivareta disse elevene. Det er vanskelig å se for seg at en opprusting av PPT i den størrelsesordenen det er foreslått vil sørge for at den lokale fagkompetansen blir tilstrekkelig til å hjelpe lavfrekvente vanskegrupper og elever med omfattende behov for spesialpedagogisk støtte.

Dysleksi Norge mener det er betenkelig at utvalget foreslår å ta ut ressurser fra Statped, en instans primært for elever med ulike funksjonsnedsettelse, når elever med funksjonsnedsettelse for øvrig omtales i liten grad i utvalgets utredning.

Andre saksbehandlingsregler enn enkeltvedtak

Utvalget mener at et grunnleggende spørsmål er om enkeltvedtaket (jfr. Kap 9a) er egnet til å løse en sak knyttet til mellommenneskelige relasjoner der innholdet i enkeltvedtaket egentlig ikke er av en slik karakter at det krever enkeltvedtaksform. Videre skriver utvalget at med en aktivitetsplikt som tydelig regulerer hvordan krenkelser skal håndteres for at elevens rettigheter skal bli oppfylt, vil elevenes og foreldrenes klageadgang ved uegnede eller manglende tiltak være oppfylt.

Dysleksi Norge ber departementet utrede dette spørsmålet grundig. Vi erfarer at individuelle rettigheter gir bedre rettssikkerhet enn andre alternativer. Et bortfall av muligheten til å fatte enkeltvedtak i mobbesaker er etter vår mening svært bekymringsfullt.

Barneombudet som førsteinstans

Utvalget foreslår at Barneombudet blir førsteinstans og gis sanksjonsmyndighet. Dysleksi Norge stiller spørsmålstegn ved denne vurderingen. Dysleksi Norge støtter FFOs innspill om at departementet også må vurdere andre ordninger, for eksempel (1) et skoleombud i hvert fylke som har tilsvarende myndighet, eller (2) et skoleombud som aktivt følger opp tilsynsarbeid og som er en støtte i klagesaker, mens sanksjonsmyndigheten gis til Fylkesmannen. Dysleksi Norge støtter også FFO i at det bør gis sanksjonsmuligheter ved andre brudd på Opplæringsloven. Mer om dette i neste avsnitt.

Sikring av elevenes rettssikkerhet i en ny ombuds-modell

Dysleksi Norge er enig i at det er nødvendig å øke regelverkskompetansen og også regelverksetterlevelsen. Vi er glad for at utvalget sier tydelig at det er behov for å øke elevenes rettssikkerhet. Vi forstår det slik at Barneombudet, evt en annen modell for ombud, er sentral i sikringen av elevenes rettssikkerhet.

God tilpasset opplæring og spesialundervisning er avgjørende for elevenes mestring i skolen. Mestring henger nært sammen med det psykososiale miljø, som også utvalget peker på. Allikevel har utvalget avgrenset mot tilpasset opplæring og faglig mestring. Vi har forståelse for behovet for å foreta avgrensninger, men mener like fullt at et evt. nytt ombud ikke nødvendigvis må operere under de samme avgrensningene.

God tilpasset opplæring, relasjonen mellom lærer og elev og skole-hjem samarbeid er også avgjørende for det psykososiale miljø. Lærerne må ha kunnskap om elevens utfordringer og evt. funksjonsnedsettelse for å oppnå en god relasjon til elevene sine, og for et godt skole-hjem samarbeid.

Et nytt ombud må derfor ikke bare se på kap 9, men også elevenes faglige mestring, herunder retten til tilpasset opplæring og spesialundervisning. Det innebærer at et nytt

ombud også må ha kunnskap om disse områdene, gi veiledning på alle områdene og kunne sanksjonere ved brudd på områdene.

Kunnskap om elevene

Elever med dysleksi, dyskalkuli og SSV er ikke særlig nevnt i utvalgets utredning. Dysleksi Norge er bekymret for at det ikke finnes nok kunnskap om det psykososiale miljø for elever med slike vansker. Selv om det ikke er vanskelig å forestille seg at de elevene som strever med grunnleggende basisferdigheter som lesing, skriving, språk og matte er særlig utsatt for mobbing, er det behov for mer forskning på dette området og hvordan slik mobbing kan forebygges.

Utvalget foreslår en styrking av skolehelsetjenesten med 400 millioner kr i frie midler til kommunene. Dysleksi Norge vil understreke betydningen av at også skolehelsetjenesten innehar kompetanse på dysleksi, dyskalkuli og SSV for å forebygge mobbing.

Vennlig hilsen
Dysleksi Norge
v/Generalsekretær Caroline Solem

A

L

s q

O

m

F

g

u

v

Z

y